

Statens vegvesen

Kartlegging av PCB, PAH og tungmetaller i asfaltdekker fra områdene Kristiansand, Oslo og Bergen

RAPPORT

Teknologiavdelingen

Nr. 2454

Veg- og trafikkfaglig senter
Dato: 2006-08-08

Statens vegvesen

Vegdirektoratet
Teknologiavdelingen

Postadr.: Postboks 8142 Dep
0033 Oslo
Telefon: 22 07 35 00

www.vegvesen.no

TEKNOLOGIRAPPORT nr. 2454

Tittel

Kartlegging av PCB, PAH og tungmetaller i asfaltdekker fra områdene Kristiansand, Oslo og Bergen

Utarbeidet av

Morten Jartun (NGU) og Torbjørn Jørgensen (Vegdirektoratet)

Dato:	Saksbehandler	Prosjektnr:
2006-08-08	Torbjørn Jørgensen	601338
	Kontrollert av	Antall sider og vedlegg:
	Svein Ryan	21 og 2 vedlegg

Sammendrag

Innholdet av PCB, PAH og tungmetaller er kartlagt i asfaltdekker fra Kristiansand, Oslo og Bergen. Det ble analysert 63 asfaltkjerner fra ulike typer asfaltdekker; gammel og ny asfalt samt asfalt med vegoppmerking.

Det er påvist PCB i kun én av 63 prøver, samt spor av PCB i noen få prøver. Den ene prøven med forhøyet PCB-konsentrasjon var fra Oslo. Asfaltkjernen ble analysert to ganger, med en gjennomsnittskonsentrasjon på $67 \mu\text{g}/\text{kg}$. Oppfølgende undersøkelser av enkeltsgjikt for denne prøven viste spor av PCB-forurensning i det øverste (yngste) sjiktet.

PAH er funnet i relativt høye konsentrasjoner (opp til $505 \text{ mg}/\text{kg}$) i 2 prøver ved Kristiansand og 1 ved Oslo. De øvrige prøvene hadde lave konsentrasjoner ($1,6\text{--}28 \text{ mg}/\text{kg}$).

Tungmetallinnholdet i asfaltdekkene er generelt meget lavt, på naturlig bakgrunnsnivå. Innholdet av tungmetaller har antakelig en geologisk kilde i tilslagsmaterialet. Konsentrasjonen av kadmium (Cd) i enkelte prøver fra Bergen var noe høyere enn gjennomsnittet (ca. $3 \text{ mg}/\text{kg}$).

Konklusjoner:

- PCB utgjør ikke noen miljøutfordring i relativt nye asfaltdekker fra riks- og fylkesvegnettet
- Konsentrasjonen av tungmetaller i asfaltdekker er lav
- Konsentrasjonen av PAH16 er høy i enkelte prøver, og kan utgjøre et miljø- eller gjenbruksproblem.

Summary

NGU (Geological Survey of Norway) and the Norwegian Public Roads Administration have investigated the contents of environmental pollutants (PCB, PAH and heavy metals) in asphalt pavements from the cities of Bergen, Kristiansand and Oslo. 63 asphalt cores were analyzed.

PCB was found in only one of the samples ($67 \mu\text{g}/\text{kg}$), taken from the Oslo area. A new analysis showed that the PCB was located in the upper layer (i.e the youngest part) of the pavement.

Relatively high levels of PAH, $347\text{--}505 \text{ mg}/\text{kg}$, were found in three asphalt cores. The other cores had concentrations in the range $1,6\text{--}28 \text{ mg}/\text{kg}$. The contents of heavy metals were in general very low, representing natural background levels.

Conclusions:

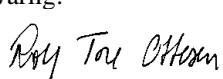
- It is unlikely to find high PCB concentrations in asphalt pavements from the public road net.
- PCB in asphalts is not assessed to be an environmental problem
- The concentration of heavy metals in asphalt pavements are low
- Asphalt pavements with high PAH-concentrations may represent an environmental problem and may meet restrictions in recycling works.

Emneord:

Asfalt, miljøgifter, PAH, PCB, tungmetaller
Asphalt, Environmental pollutants, Heavy metals, PAH, PCB

RAPPORT

Rapport nr.: 2006.029	ISSN 0800-3416	Gradering: Åpen
Tittel: Kartlegging av PCB, PAH og tungmetaller i asfaltdekker fra områdene Kristiansand, Oslo og Bergen		
Forfatter: Morten Jartun (NGU) og Torbjørn Jørgensen (Statens vegvesen, Vegdirektoratet)		Oppdragsgiver: Statens vegvesen, Vegdirektoratet
Fylke:		Kommune:
Kartblad (M=1:250.000)		Kartbladnr. og -navn (M=1:50.000)
Forekomstens navn og koordinater:		Sidetall: 35 Pris: Kartbilag:
Feltarbeid utført: Sommer - høst 2005	Rapportdato: 29.juni 2006	Prosjektnr.: 312600 Ansvarlig:
Sammendrag:		
<p>Statens Vegvesen har i samarbeid med Norges geologiske undersøkelse (NGU) kartlagt innholdet av PCB, PAH og tungmetaller i asfaltdekker fra Kristiansand, Oslo og Bergen. Totalt er det analysert 63 asfaltkjerner, som har omfattet flere typer asfaltdekker, gammel og ny asfalt samt vegoppmerking.</p> <p>Det er kun påvist PCB i 1 av 63 prøver, i tillegg til spor i noen få enkeltpørøver. Den ene prøven med forhøyet PCB-konsentrasjon var fra Osloområdet. Asfaltkjernen ble analysert to ganger, med en gjennomsnittskonsentrasjon på 67 µg/kg i de to analysene. Oppfølgende undersøkelser av enkeltsjikt for denne prøven viste spor av PCB-forurensning i det øverste (nyeste) sjiktet.</p> <p>PAH er funnet i relativt høye konsentrasjoner (500 mg/kg) i 2 prøver fra Kristiansand og 1 fra Oslo.</p> <p>Tungmetallinnholdet i asfaltdekkene er generelt meget lavt, da det i de fleste prøvene ligger på det som kan betegnes som naturlig bakgrunnsnivå. Innholdet av tungmetaller har antakelig en geologisk kilde i tilslagsmaterialet. Konsentrasjonen av kadmium (Cd) i enkelte prøver fra Bergen var noe høyere enn gjennomsnittet (ca. 3 mg/kg). Kilden til Cd i disse enkeltpørøvene er ikke kjent, men det <i>kan</i> være slitasje av bildekk. Cd-verdiene korrelerte imidlertid dårlig med sink (Zn), noe som kan tyde på en annen kilde.</p> <ul style="list-style-type: none"> - PCB utgjør ikke noen miljøutfordring i relativt nye asfaltdekker fra det statseide vegnettet (Europa-, riks- og fylkesveger) - Konsentrasjonen av tungmetaller i asfaltdekker er lav, og reflekterer sannsynligvis konsentrasjonen i det geologiske tilslagsmaterialet - Konsentrasjonen av PAH₁₆ er høy i enkelte prøver, og kan utgjøre et miljø- eller gjenbruksproblem 		
Emneord: Asfalt	Miljøgifter	PCB
PAH	Tungmetaller	

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	2
2. MÅLSETTING	2
3. BAKGRUNN	2
4. ASFALTDEKKER	3
5. GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET	5
5.1 Prøvelokaliteter	5
5.2 Prøveuttag	8
5.3 Prøvebehandling	12
6. RESULTATER	13
6.1 PCB ₇ – polyklorerte bifenyler	13
6.2 PAH ₁₆ – polsyklike aromatiske hydrokarboner	13
6.3 Grunnstoffer (metaller, tungmetaller)	14
7. DISKUSJON	17
8. KONKLUSJON	18
9. REFERANSER	18
10. VEDLEGG: Metodebeskrivelser og rådata.....	19

1. FORORD

Prosjektet med å kartlegge PCB og andre miljøgifter i asfaltdekker har vært et samarbeidsprosjekt mellom Statens vegvesen og Norges geologiske undersøkelse (NGU). Prosjektleder har vært Torbjørn Jørgensen fra Statens vegvesen, Vegdirektoratet. Prosjektgruppa har for øvrig bestått av Leif J. Bakløkk fra Vegdirektoratet samt Rolf Tore Ottesen og Morten Jartun fra NGU. Andre kontaktpersoner har vært Gordana Petkovic og Pål Rosland fra Vegdirektoratet, Karsten Utsogn, Harald Arne Midtun og Erling Fredheim fra de ulike regionene (hhv. Sør, Vest og Øst) i Statens vegvesen.

2. MÅLSETTING

Denne rapporten skal gjøre rede for om asfaltdekker utgjør et PCB-problem, eventuelt et problem med andre miljøgifter som PAH og tungmetaller. Det eksisterer få analyser av asfaltkjerner, spesielt av gammel asfalt.

Prosjektet skal forsøke å beskrive "normale" konsentrasjoner av PCB i ulike dekketyper fra både bymiljø og landeveg. Det har derfor vært viktig å inkludere flere typer asfalt som asfaltbetong (Ab), skjelettasfalt (Ska), asfaltgrusbetong (Agb) og mykasfalt (Ma) slik at man kan sikre en riktig situasjonsbeskrivelse for en eventuell rettet prøvetaking i senere faser. Slik kan man også ta hensyn til mulig kontaminering fra bl.a. vegoppmerking og vognære kilder (for eksempel bygninger, rivningstomter osv.).

Undersøkelsen skal vurdere om PCB i asfalt er et miljøproblem som eventuelt vil kreve spesielle forholdsregler, for eksempel rutinemessig kjemisk analyse av gjenbruksasfalt og trygge disponeringsløsninger.

3. BAKGRUNN

Etter funn av miljøgiften polyklorerte bifenyler (PCB) i prøver av asfaltdekket på gamle Fornebu flyplass (Ottesen og Alexander, 2003), og i enkelte prøver fra hovedgater i Trondheim (Andersson m.fl., 2005), ble temaet om innholdet av miljøgifter i asfalt tatt opp i Stortingets spørretime i oktober 2004. Samferdselsministeren svarte at Statens vegvesen ville gjennomføre undersøkelser av asfaltdekker for å avklare om miljøgifter som PCB representerte et problem, og i så fall innarbeide nye regler og rutiner for å sikre at miljøgiftene ikke spres med for eksempel svevestøv fra asfalten eller ved gjenbruk av eventuell kontaminert asfalt.

NGU har tidligere beskrevet miljøstatus, forurensningskilder og spredningsmekanismer for miljøgifter i norske byer som Bergen, Trondheim, Oslo, Harstad, Tromsø og Odda. Miljøgiften PCB er tidligere påvist i både byjord og sandfangsmaterialer, spesielt fra Bergen (Jartun m.fl., 2005). Sandfangsmaterialer er sedimenter/løsmasser som fraktes over tette flater (ASFALT, betong, hustak osv.) og fanges opp i en sandfangskum. Et viktig poeng med sandfangsmaterialene er at de lett kan fraktes i overløp til det marine miljøet hvor forurensningene kan gi alvorligere effekter enn på land.

Kildene til PCB er først og fremst bygningsmaterialer som maling og murpuss fra bygninger eller andre konstruksjoner som er bygget eller renoveret på 1950-, 60- og 70-tallet. Utvendige fasader kan lett forvitre, samtidig som rehabilitering av bygninger kan frigjøre til dels store mengder av ulike miljøgifter i bymiljøet. I en undersøkelse fra Bergen ble det funnet til dels svært høye konsentrasjoner av PCB i sandfangsmaterialer fra områder som ikke omfattet noen tidligere kjente kilder til PCB. I et bymiljø kan det være flere kilder til PCB, som for eksempel fugemasser og elektriske komponenter, men NGUs erfaring tilsier at bygningsmaterialene er de viktigste. Erfaringene fra Fornebu (Ottesen og Alexander, 2003) viste at PCB også kan finnes i produkter i tilknytning til asfaltdekker. Veg- og trafikkslitasje kan således være andre kilder til PCB i bymiljøet.

I en undersøkelse av svevestøv i trafikkerte gater i Trondheim ble det vist at grovt tilslaget (> 8 mm) i asfaltdekket hadde størst innflytelse på svevestøvets mineralsammensetning, men resultatene viste at alt tilslagsmateriale i asfalten kunne spores i svevestøvet. Det ble i samme undersøkelse påvist PCB i én asfaltkjerner (4,5 og 9,5 µg/kg i hhv øvre og nedre sjikt) fra en av de mest trafikkerte vegene i Trondheim (Erichsen m.fl., 2004). Det ble i tillegg funnet lave PAH-konsentrasjoner (opp mot 1,5 mg/kg), men at konsentrasjonen økte fra yngre til eldre asfaltlag. I samme undersøkelse ble det også påvist andre miljøgifter, bl.a. BTEX (benzen, toluen, etylbenzen og xylen), NPD (naftalen, fenantren, dibenzotiofen), siloksaner og ftalater i lave konsentrasjoner etter en screening-analyse. Konsentrasjonene av ulike miljøgifter i asfaltkjernene var lave, men det resulterte likevel i en mer omfattende undersøkelse av PCB-innholdet i asfaltkjerner fra Trondheim (Andersson m.fl., 2005).

SFT presenterer årlig utslipp av enkelte farlige stoffer basert på årlig forbruk av stoffene i ulike produkter. Innholdet av PAH i asfalt er bl.a. beskrevet i SFT-rapport TA 2065/2004. Denne rapporten indikerer at asfalt er den nest største kilden til PAH i Norge etter treimpregnering. Det norske forbruket av PAH i asfalt var 2,5 tonn i 2002, noe som baserer seg på en antagelse at det legges 5 millioner tonn asfalt som inneholder 5 % bitumen med en PAH-konsentrasjon på 10 mg/kg i gjennomsnitt. Det antas et årlig utslipp til luft på 0,1 tonn pr. år og til vann på 0,02 tonn pr. år.

4. ASFALTDEKKER

Asfalt defineres som en ensartet blanding av steinmaterialer og bitumen. Det finnes en rekke ulike typer og varianter. Den kjemiske sammensetningen av asfalt bestemmes av steinmaterialet, som utgjør opp til 95 % av vegdekket, og bitumen (5-6 % av vegdekket).

Steinmaterialet (tilslaget) i asfalt består normalt av forvitningsbestandige bergarter, dvs. knust fjell, grus og sand. I flere asfalttyper tilsettes kalkmel som bestanddel i asfaltmørten. Bindemiddelet (bitumen) er en destillasjonsrest, fremstilt av spesielle råoljer.

Asfaltdekket er gjerne bygget opp i flere lag: bærerlag (nederst), bindlag og slitelag (øverst). De er gjerne utlagt i 2–6 cm tykkelse, avhengig av asfalttype. Det er en rekke asfaltprodukter som er nærmere beskrevet i vegvesenets håndbok 246: Asfalt 2005 – materialer og utførelse. Forkortelser for en del asfalttyper er:

Agb	Asfaltgrusbetong
Ab	Asfaltbetong
Ska	Skjelettasfalt
Ma	Mykasfalt
Gja	Gjenbruksasfalt
T	Tynndekke
Eog	Enkel overflatebehandling med grus (Ottadekke)
Pp	Penetrert pukk

Tallet etter forkortelsen – f.eks Ska 16, angir asfaltblandingens største steinstørrelse i mm.

Levetiden på asfalten bestemmes i stor grad av piggdekkslitasjen når årsdøgntrafikken (ÅDT) blir større enn 3000. På høytrafikknettet benyttes derfor slitesterke asfalttyper (Ska, Ab) med høyt bindemiddelinnhold og slitesterke bergarter. På lavtrafikknettet benyttes noe rimeligere asfalttyper (Agb, Ma, Eog). Gjennomsnittlig dekkealder (2003) for riksveger er ca. 8 år og for fylkesveger ca. 10 år. De mest trafikkerte vegene må reasfaltes hvert 3-4 år pga. sporslitasje.

Til vegoppmerking benyttes termoplast og vannbasert vegmaling, som har erstattet løsemiddelbasert maling.

5. GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET

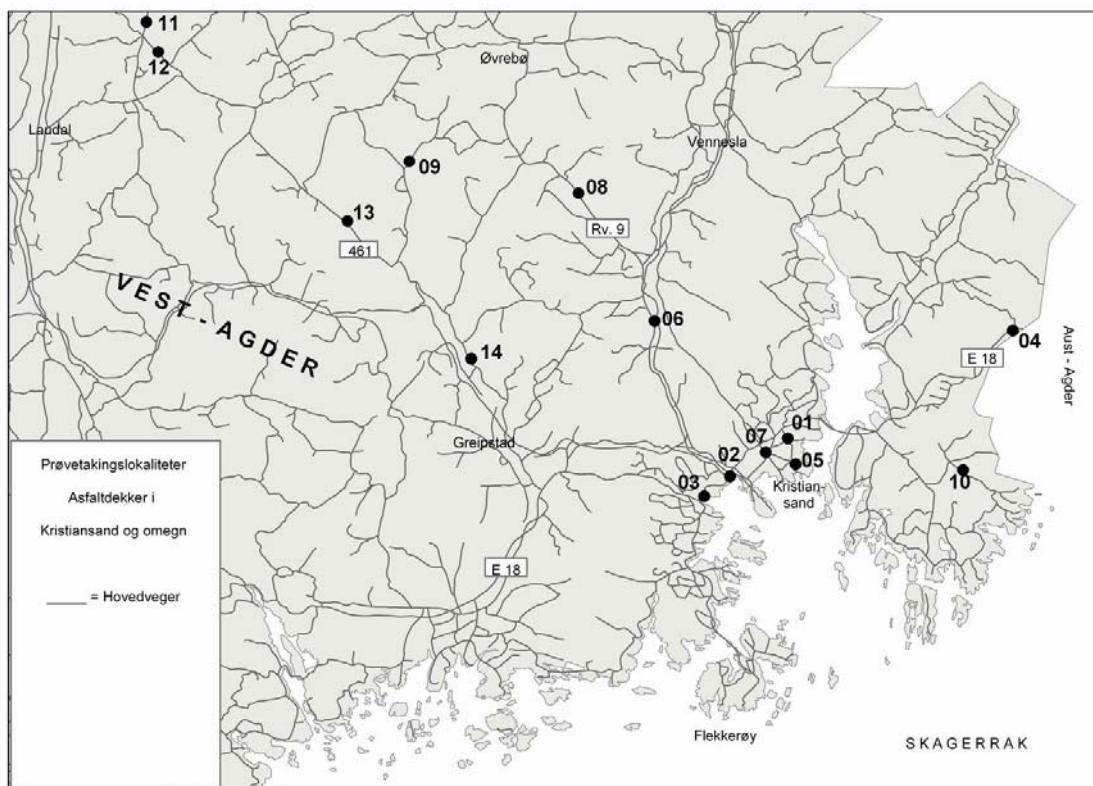
I samarbeid med NGU har Vegdirektoratet samlet inn til sammen 63 asfaltkjerner fra ulike veg- og asfaltkategorier fra byene Kristiansand, Oslo og Bergen samt deres omland. Asfaltdekker i Trondheim er blitt undersøkt tidligere (Andersson m.fl., 2005). Prøvelokalitetene ble valgt i samarbeid med de aktuelle regionvegkontor. Asfaltprøvene inkluderer slitelag og bærelag samt eventuell oppmerking i enkelte prøver.

5.1 Prøvelokaliteter

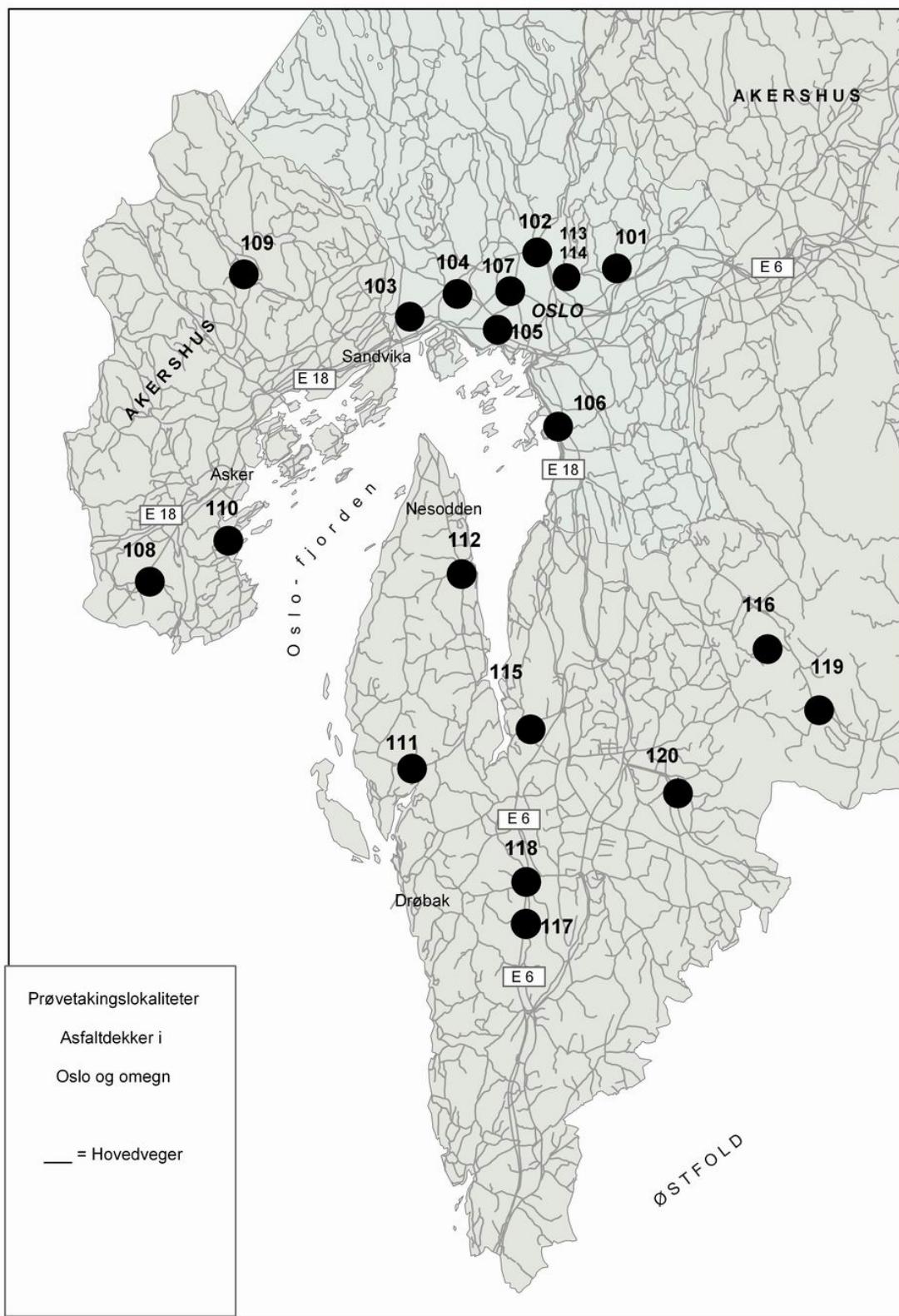
Det ble valgt å spre prøvelokalitetene bredt ut slik at undersøkelsen omfattet nye og gamle asfaltdekker, ulike asfaltlag i dybden, asfalt i bymiljø og på landeveg i tillegg til asfalt med og uten vegoppmerking. Det ble valgt ut enkelte prøvelokaliteter nær potensielle PCB-kilder, det vil si murbygninger bygd på 1950-, 60- eller 70-tallet. NGU har tidligere påvist til dels svært høye konsentrasjoner av PCB i murbygninger fra denne tidsperioden, spesielt i Bergen.

Prøvelokaliteter fra Europa-, riks- og fylkesveg ble prioritert pga. Vegvesenets stedsangivelse og mulighet for historikk fra dekkeregisteret. Det hadde vært ønskelig med ytterligere prøvetaking i bysentrum, på mindre veger, men denne rapporten inneholder data kun fra større veger. Prøvelokalitetene ble nøyaktig stedfestet, og detaljerte beskrivelser av plassering i vegbane, avstand til vegmerking ble notert fra hver enkelt lokalitet.

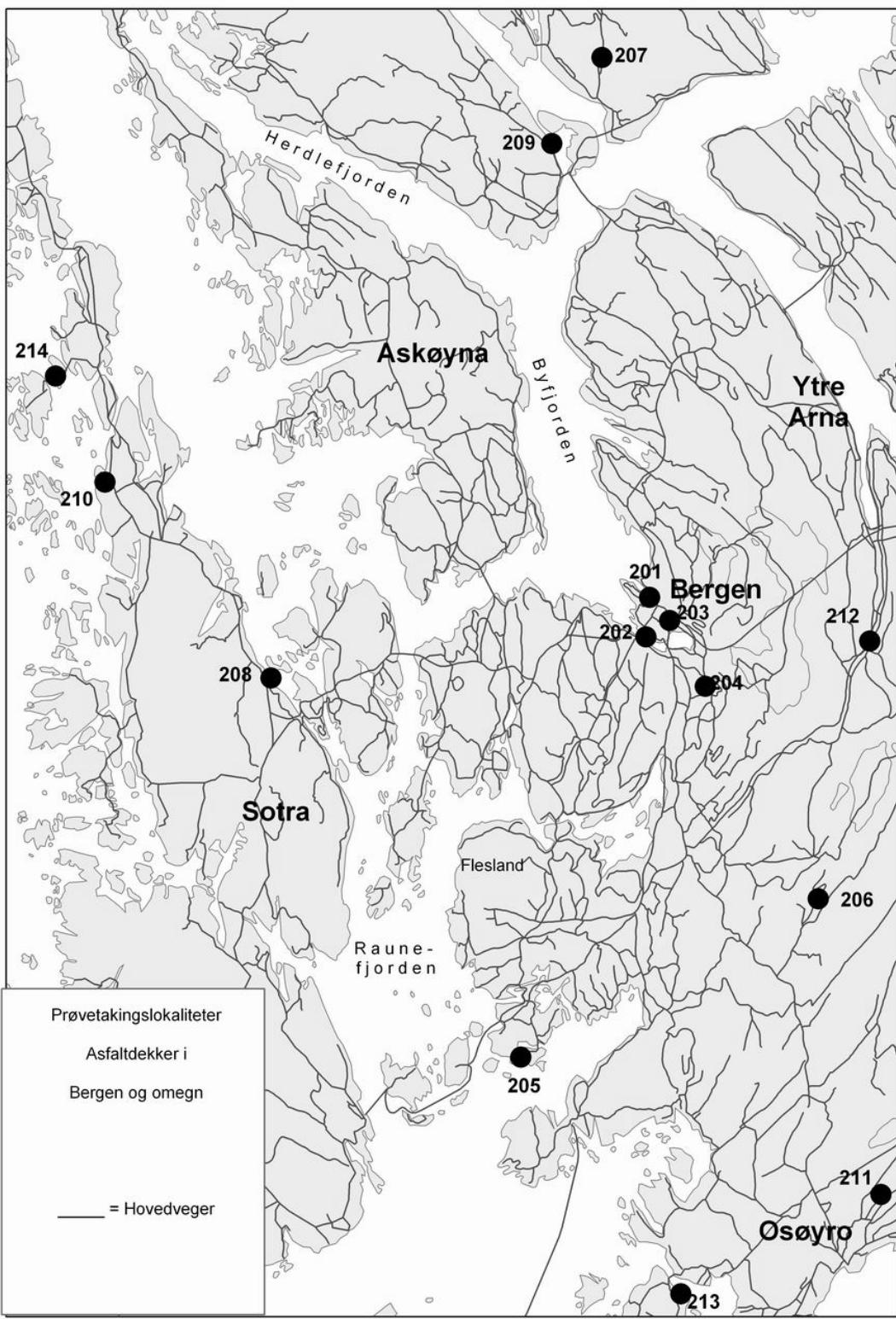
Kart over prøvelokalitetene fra Kristiansand, Oslo og Bergen er vist i hhv. figur 1, 2 og 3.

Figur 1. Prøvetakingslokalisiteter for asfaltdekker i og rundt Kristiansand. For beskrivelse av prøvene, Tabell 1.

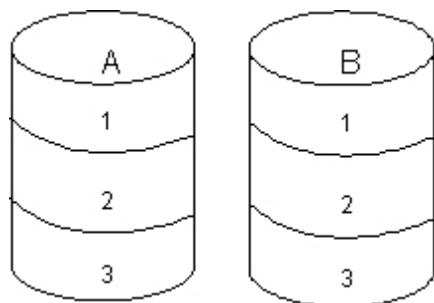
Figur 2. Prøvetakingslokalisiteter for asphaltdekker i og rundt Oslo. For beskrivelse av prøvene, se Tabell 1.

Figur 3. Prøvetakingslokalisiteter for asphaltdekker i og rundt Bergen. For beskrivelse av prøvene, se Tabell 1.

5.2 Prøveuttak

Fra hver enkelt lokalitet ble det tatt ut to uavhengige borkjerner, nummerert A + B, slik Figur 4 viser. Ved enkelte lokaliteter ble det i tillegg tatt ut prøve som inkluderte vegoppmerking, i første rekke hvit kantoppmerking, se Figur 5. Prøvene ble tatt med Vegvesenets eget boreutstyr. Tabell 1 (prøvebeskrivelser, oversiktstabell) gir en detaljert beskrivelse av prøvene fra de 3 aktuelle områdene med stedsangivelse og andre data som type asfaltdekke, ÅDT (årlig trafikkmengde), eventuelle synlige sjikt og om lokaliteten befant seg i by/land eventuelt ved en potensiell PCB-kilde.

Figur 4. Uttak av to like asfaltkjerner med eventuelle lag/sjikt fra hver enkelt lokalitet.

Figur 5. Prøvetaking av asfaltkjerner hhv. uten og med vegoppmerking.

Tabel 1. Oversikt over asfaltprøver fra Kristiansand, prøvetatt oktober 2005

Prøve nr	Veg - parsell - sted	Lengde asfaltkjerne (cm)	Mellom hjulspor (A+B)	Vegmerking (C)	Lag 1 topp	Lag 2	Lag 3	ÅDT	Kommentar
01	E18, Hp04, km 0,450: Bjørndalsletta	13	1	-	Ska			36 600	Hoved / By /
02	Rv 471, Hp50, km 0,100: Kristiansand jernbanestasjon	8	1	-	Agb			2000	Samle / By / kilde
03	E39, Hp01, km10,875; ved Falconbridge	26	1	1	Ska			38 500	Hoved / By / kilde
04	E18, Hp01, km 2,300: Aust-Agder grense	22	1	1	Ab			8615	Hoved / Land
05	Fv 25, Hp01, km 0,550: Marviksvegen	8	1	-	Ab?			9500	Samle / By / kilde
06	Rv 9, Hp03, km 2,600: v. Strai	14	1	(1?)	Ab?			8500	Hoved / Land
07	Rv 471, Hp02, km 0,200: Østerveien	7	1	-	Ab?			3000	Samle / By
08	Rv 9, Hp04, km 4,450: Høie-Stemmen	19	1	1	Ab			4500	Hoved / Land
09	Fv 106, Hp01, km 5,200: Stallemo	8	1	-	Ma			180	Lav / Land
10	Fv 3, Hp01, km 16,880: Randesund (Drange)	7	1	-	Ma			650	Lav / Land
11	Fv. 101, R Hp01, km 5,500: Røyrvås	8	1	-	Gja, anriket			300	Gja / Land
12	Fv. 101, Hp01, km 1,000: Myrstad	11	1	-	Gja	Eog, armering	Ma	300	Gja / Land
13	Rv 461, Hp01, km15,000: Gumpedalen	9	1	-	Agb	Ma		970	Samle / Land
14	Rv 461, Hp01, km 7,000: Stokkeland	12	1	1	Agb			2515	Samle / Land

...forts. tabell 1: Oversikt over asfaltprøver fra Oslo, prøvetatt oktober 2005

Punkt nr	Veg – parsell- sted	Lengde kjerne (cm)	Mellom hjulspor (A+B)	Veg-merking (C+D)	Lag 1 topp	Lag 2	Lag 3 + 4	ÅDT	Kommentar
101	Rv 4, Hp03, km 5,0 felt 3; Veitvedt-Rødtvedt	28	1	1	Ska 16 (1998)			34 000	Hoved / By / kilde
102	Rv 150, Hp01, km 4,5 felt 3: Ring 3, Nyddalen, R. Wikstrøms vei	18	1	-	Ska 16			47 600	Hoved / By / kilde
103	Rv 150, Hp01, km 13,000 felt 3: Granfosstunnelen (lommene?)	10	1	-	Ska 16			28 650	Hoved / By
104	Rv 168, Hp01, km 3,5 felt 1: Sørkedalsv., Smestad-Borgen	20	1	-	Ska 16			21 500	Hoved / By / kilde
105	Rv 168, Hp01, km 0,5 felt 1: Sørkedalsv., Wergelandsvn	24	1	-	Ab 16?			11 600	Hoved / By
106	E18, Hp01, km 5,5 felt 1: Bækkelaget-Ulvøya	30	1	-	Ska 16	Ska 16	Ab 16	30 400	Hoved / By
107	Rv 161 Hp02, km 4,5: felt 3: Ring 2, Kirkevn., Ullevål sykehus	13	1	1	Ska 11 (2000)	Ska 16 (1995)	Ab 16t f ('90) Ab 16t ('87)	20 469	Hoved / By f = sporfylling
108	Fv 204, Hp02, km 7,0: Asker, Dikemark-Heggdal	21	1	1	Agb			3517	Samle / Land
109	Fv 155, Hp01, km 3,0; Bærums, Lommedalen, Skolegata	23	1	-	Agb			2869	Samle / Land
110	Rv 165, Hp01, km 2,5: Asker, Holmen-Valstad	18	1	-	T			11 500	Samle / Land
111	Fv 82, Hp01, km 0,2: Frogner, avkj. til Digerud	15	1	-	Agb			2376	Samle / Land
112	Rv 156, Hp03, km 5,0; Nesodden, v. Nesodden kirke	12	1	1	Ab?			4000	Samle / Land
113	Rv 150, Hp01, km 2,0 felt 3: Ulven-Sinsen, x Løren S løp	17	1	-	Ska 16	Ska 16	67 000	Hoved / By	
114	Rv 150, Hp01, km 2,0 felt 4: Ulven-Sinsen, x Løren N løp	27	1	-	Ska 16	Ska 16	67 000	Hoved / By	
115	Fv 56, Hp03, km 3,5; Ås, Askehaug, mot Kjærnes	24	1	-	Gja			2044	Land/Gja
116	Fv 34, Hp01, km 1,0: Ski, Bru-Fjell	11	1	-				913	Land/Gja
117	E6, Vestby, Hp01, km 17,0 felt 1: Vestby N-Korsegården	15	1	-	Skal 6	Ska 16	Ab16	25 000	Hoved/Land
118	Rv 152, Hp01, km 9,0; Ås, Drøbak, v/Korsegårdkrysset	20	1	1	Skal 1			4570	Hoved/Land
119	Rv 155, Hp01, km 12,0: Ski, Gran-Vik (Enebakk gr.)	21	1	-	Skal 1?			6176	Hoved / Land
120	Fv 30, Hp04, km 2,5: Ski, Kjeppestadvn (småflyplass)	16	1	-	Agb?			2431	Samle/Land/ kilde

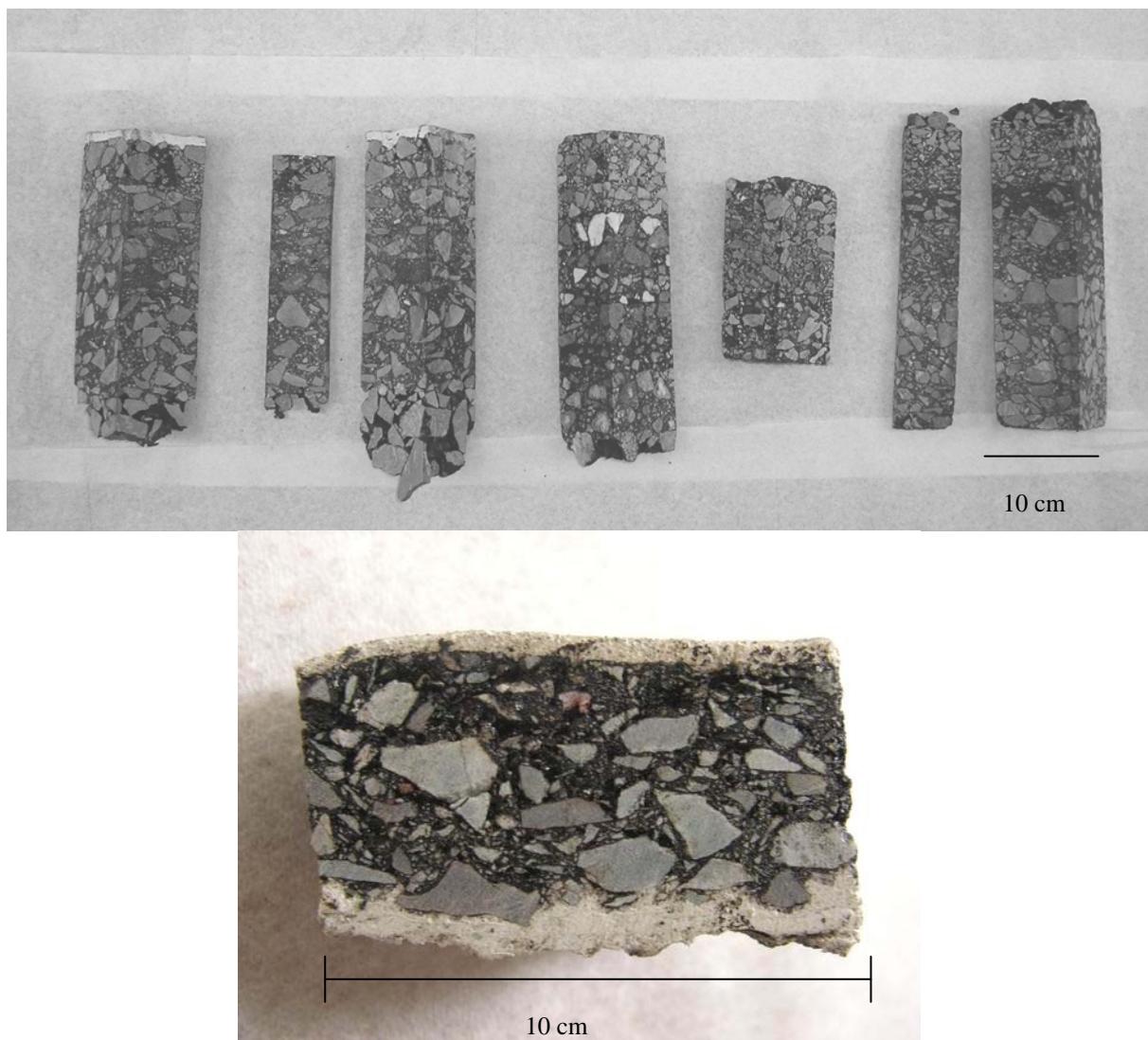
...forts. tabell 1: Oversikt over asfaltprøver fra Bergen, prøvetatt november 2005

Punkt nr	Veg – parsell- sted	Lengde kjerne (cm)	Mellom hjulspor (A+B)	Veg- merking (C)	Lag 1 topp (år)	Lag 2 (år)	ÅDT	Kommentar
201	Rv 555, Hp50, km 0,860: Bredalsmarken (svingef. Havnegr.)	9	1	1	?	(?)	13 400	Hoved / By / kilde
202	Rv 582, Hp06, km 1,550: Michael Krohnsgt, V.F. u/Puddefjordsbr.	16	1	-	Ska 11 (2001)		16 500	Hoved / By / kilde
203	Rv 585, Hp04, km 0,610: Slottsgt x Sandbrogt, busslomme	14	1	1	Ska 16 (1995)		16 400	Hoved / By / kilde
204	Rv 585, Hp02, km 0,830: Landåsvn v. Mannsverk	11	1	1	Ab 16 (1994)		11 950	Hoved / By / kilde
205	Fv. 174, Hp01, km 2,090: Mildenv. v/snuplass	9	1	-	Gja (1996)		525	Villa/Gja
206	Fv 165, Hp01, km 1,170: Bontveitvn	7	1	-	Gja (1996)		365	Land/Gja
207	Rv 57, Hp01, km 3,480: Isdalssø	13	1	1	Ab 16 (1997)		4200	Hoved / Land
208	Rv 561, Hp02, km 1,000: Ågomes	14	1	1	Ab 16 (1998)		3900	Hoved / Land
209	Fv 245, Hp01, km 4,850: Moldekleiv, busslomme	10	1	-	Ma 16 (?)		1320	Samle / Land
210	Fv 211, Hp01, km 2,462: Landro, busslomme	10	1	-	Agb 16 (1991)		1170	Lavtrafikk / Land
211	Fv 137, Hp04, km 7,528: Hegglandsdalen	12	1	-	Ma 16 (1994)	Pp	750	Lavtrafikk / Land
212	Rv 580, Hp01, km 5,550: Hardangervn v/Haukeland	16	1	1	Ab 11 (2005)		7400	Hoved / Land
213	Fv 160, Hp50, km 0,768: Sørstrøno	7	1	-	Ma 16 (2001)		490	Lavtrafikk / Land
214	Fv 234, Hp01, km 0,600: Turøy, møtelomme	7	1	-	Ma 11 (2003)		180	Lavtrafikk / Land

5.3 Prøvebehandling

Før kjemisk analyse (for PCB og PAH: Geolab Nor, for metaller: NGU-LAB) ble kjernene saget i mindre deler ved NGUs laboratorium. Dette ble gjort for å sikre prøvemateriale for eventuelle senere analyser. Figuren under viser eksempler på hvordan kjernene kan se ut etter saging. Bildet viser også hvordan kjernene kan bestå av ulike asfaltlag (sjikt). Figur 6 viser en kjerne med vegoppmerking både på overflaten, og i eldres asfaltlag.

For detaljert beskrivelse av de kjemiske analysemetodene, se vedlegg.

Figur 6. Eksempler på asfaltkjerner etter saging. Bildet under viser en asfaltkjerne med 2 lag vegoppmerking.

6. RESULTATER

Alle rådata og komplette resultater fra bestemmelsen av PCB₇, PAH₁₆ og metaller i asfaltprøver fra Kristiansand, Oslo og Bergen er gitt i Vedlegg.

6.1 PCB₇ – polyklorerte bifenyler

I denne undersøkelsen ble det bestemt at en konsentrasjon av PCB₇ over 10 µg/kg skulle utløse videre undersøkelser ved de aktuelle lokalitetene. 10µg/kg tilsvarer SFTs normverdi for mest følsom arealbruk (SFT, 1999). Det ble kun påvist PCB₇ over 10 µg/kg i én enkelt prøve fra Osloområdet. Det er mye som tyder på at PCB i asfalt fra det statseide vegnettet ikke utgjør et miljøproblem med tanke på PCB. Slik asfalt kan fritt gjenbrukes så lenge forhøyede verdier av PCB og andre miljøgifter ikke kan forventes.

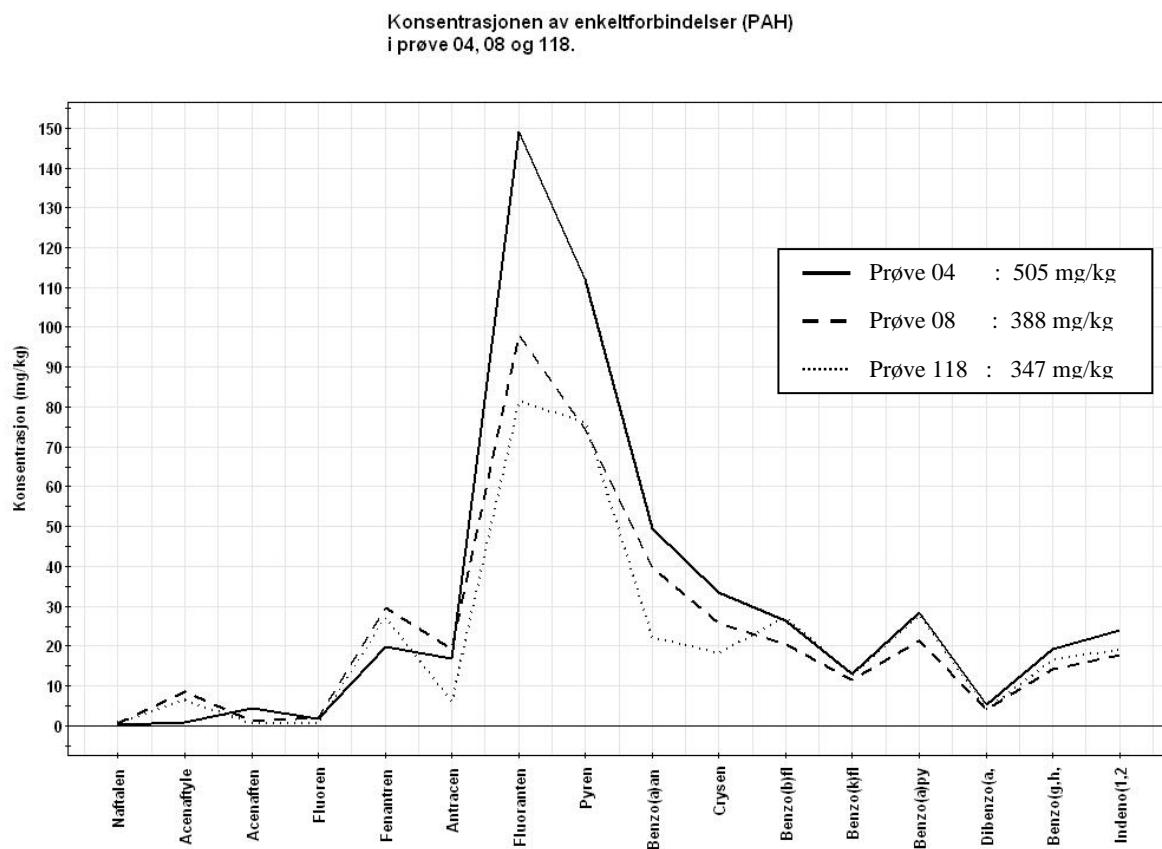
Det ble funnet spor av PCB i enkeltprøver fra Oslo og Bergen, men ikke fra Kristiansand, se Tabell 4. Konsentrasjonene som ble funnet var svært lave, og til dels under standard deteksjonsgrense for metoden som ble brukt til kjemisk analyse. I én enkeltprøve fra Oslo ble det funnet en PCB₇-konsentrasjon på 81,9 µg/kg, altså ca. 8 ganger over den akseptable grenseverdien (SFTs normverdi) på 10 µg/kg om man tar utgangspunkt i en nulltoleranse for funn av PCB i asfalt. Denne enkeltprøven ble reanalysert på samme måte, og konsentrasjonen ble bestemt til 53,3 µg/kg. Denne prøven ble så saget opp i de ulike asfaltlagene (3 sjikt), for å undersøke i hvilket lag PCB-forurensningen eventuelt lå. De oppfølgende undersøkelsene viste noe spor av de tyngste PCB-kongenerne i det øverste (nyeste) sjiktet (Tabell 5). I den andre borkjernen fra samme lokalitet ble det imidlertid ikke funnet PCB.

6.2 PAH₁₆ – polysykkliske aromatiske hydrokarboner

Det ble gjort et tilfeldig utplukk av prøver for bestemmelse av tjærrestoffer (PAH – polysykkliske aromatiske hydrokarboner). Det ble valgt ut 20 asfaltkjerner fordelt på de tre byene Kristiansand, Oslo og Bergen. Resultatene er vist i sin helhet i Tabell 6 i Vedlegg. Generelt er konsentrasjonen av både sum PAH₁₆ og enkeltforbindelser i asfaltprøvene lave, med enkelte unntak. Det ble påvist konsentrasjoner opp mot 500 mg/kg i 3 enkeltprøver fra hhv. Kristiansand (prøve 04: 505 mg/kg og prøve 08: 388 mg/kg) og Oslo (prøve 118: 347 mg/kg), mens alle prøvene fra Bergen hadde lave konsentrasjoner av PAH₁₆. Konsentrasjonene i de tre enkeltprøvene er likevel under grenseverdien for farlig avfall på 1000 mg/kg (SFT, avfallsforskriften). De tre prøvene er sendt til videre undersøkelse for å bestemme i hvilket lag PAH-forurensningen eventuelt sitter. De oppfølgende resultatene er ikke omtalt i denne rapporten.

Sett fra et miljøsynspunkt er konsentrasjonene i de tre asfaltkjernene høye, da PAH er en velkjent og alvorlig miljøgift. Slitasje av asfalt og eventuell gjenbruk kan føre til spredning av PAH til miljøet. Den akseptable grenseverdien for PAH₁₆ i mest følsomt arealbruk (f.eks. barnehager) er satt til 2 mg/kg, og for den mest alvorlige PAH-forbindelsen benzo(a)pyren 0,1 mg/kg. Konsentrasjonen av benzo(a)pyren i de tre nevnte asfaltprøvene er hhv. 28, 21 og 28

mg/kg). Innholdet av de 16 ulike PAH-forbindelsene i de tre prøvene med høye PAH₁₆-konsentrasjoner er vist i figur 7.

Figur 7. Fordelingen av de enkelte PAH-forbindelsene i prøve 04, 08 og 118 som hadde totalkonsentrasjoner (PAH₁₆) på hhv. 505 mg/kg, 388 mg/kg og 347 mg/kg.

6.3 Grunnstoffer (metaller, tungmetaller)

Av grunnstoffene er arsen (As) og tungmetallene kadmium (Cd), krom (Cr), kobber (Cu), kvikksølv (Hg), nikkel (Ni), bly (Pb) og sink (Zn) de viktigste miljøparametrene. Konsentrasjonen av kvikksølv ble ikke bestemt i asfaltprøvene. Generelt er konsentrasjonen av disse stoffene svært lav i asfalkjernene fra Kristiansand, Oslo og Bergen, med unntak av enkeltpørver med høye konsentrasjoner av kadmium (prøve 12 fra Kristiansand og prøvene 202, 205 og 207 fra Bergen), se Tabell 2. Konsentrasjonen av de andre grunnstoffene inkludert tungmetallene er på nivå med det som kan betraktes som naturlig bakgrunn. Resultatene er vist i sin helhet i Vedlegg, og de viktigste statistiske parametrene (minimum, maksimum, aritmetisk gjennomsnitt og medianverdi) er vist i Tabell 3.

Kilden til kadmium kan være slitasje av bildekk, da dette har vært kjent brukt tidligere. Kadmium er kjemisk likt tungmetallet sink (Zn), som ofte er blitt tilsatt i langt høyere konsentrasjoner enn kadmium i bildekk, men det er ikke påvist forhøyede konsentrasjoner av sink i disse prøvene.

7. DISKUSJON

Denne undersøkelsen har tatt for seg innholdet av miljøgifter i asfaltdekker fra 3 områder i Norge. Hovedmålet var å finne ut om PCB utgjorde en miljøutfordring i norske asfaltdekker.

Basert på bestemmelsen av PCB₇ i 63 asfaltprøver fra ulike typer dekker, slitasjegradi og alder fra områdene rundt Kristiansand, Oslo og Bergen er det klart at PCB ikke utgjør noen miljøutfordring i relativt nye asfaltdekk fra det statseide vegnettet (Europa-, riks- og fylkesveger). Det ble funnet PCB i konsentrasjon over 10 µg/kg (normverdi for mest følsom arealbruk) i én prøve. I prøven ved siden av ble det ikke påvist PCB, noe som indikerer at denne forhøyede PCB-verdien i dette punktet ikke er representativ for hele vegplassen.

Konsentrasjonen av PAH₁₆ er i enkelte prøver høy sett fra et miljøsynspunkt (opp mot 500 mg/kg), men de konsentrasjonene som er funnet klassifiserer ikke asfalten som farlig avfall ut fra regelverket. Akseptverdien for PAH i gjenbruksasfalt er maksimalt 1000 mg/kg. Returasfalt med en PAH-konsentrasjon over dette regnes som farlig avfall, og skal avvises. Slike materialer må gå til destruksjon, sikker sanering eller annen behandling. Det tillates maksimalt 70 mg/kg PAH i returasfalt til varm gjenbruk, pga. helserisikoen for de som legger asfalten. PAH-konsentrasjonen kan altså bestemme hvorvidt asfaltdekker kan gjenbrukes varmt eller kaldt. Årsaken til de høye PAH-verdiene i tre asfaltprøver er ikke kjent. Vanlig bitumen skal ikke inneholde så mye PAH. Hvorvidt bindemiddelet er tilsatt steinkulltjære, andre oljetyper med høyt PAH-innhold eller at vegdekket er blitt utsatt for en forurensning, er uavklart. Det ble registrert tjærerlukt fra disse prøvene. I vegvesenets Gjenbruksprosjekt er det gjort en risikovurdering av miljøgifter i gjenbruksasfalt, med hovedvekt på PAH. (Jørgensen m.fl. 2006). Anbefalte grenseverdier for PAH er der < 70 mg/kg PAH for varm gjenbruk og <1000 mg/kg for kald gjenbruk.

Konsentrasjonen av tungmetaller i asfaltdekk er generelt lav, og reflekterer sannsynligvis konsentrasjonen i det geologiske tilslagsmaterialet i de enkelte prøvene. Dette er imidlertid ikke undersøkt nærmere, da konsentrasjonen til de aller fleste av tungmetallene ligger langt under f.eks. SFTs normverdier for ren jord. Unntaket er imidlertid kadmium (Cd), hvor det ble funnet relativt høye konsentrasjoner (opp mot 3 mg/kg) i noen enkeltpørver. Det var ingen sammenheng mellom disse prøvene med forhøyede Cd-konsentrasjoner, og innholdet av kadmium korrelerte dårlig med sink (Zn), noe som kunne ha reflektert dekkslitasje som en mulig kilde.

Usikkerheten i undersøkelsen avhenger i stor grad av uttak av prøvemateriale til kjemisk analyse. I en oversiktskartlegging er det viktig at alle sjiktene i asfaltkjernen kommer med. For PCB-bestemmelsen ble det banket løs enkeltbiter av selve asfaltkjernen, noe som kan gi litt mer tilfeldig utplukk av prøvemateriale. Oppsluttingsteknikkene og de instrumentelle bestemmelsene følger standardmetoder.

Andre forurensningskilder enn selve asfalten kan bidra til forhøyede konsentrasjoner av ulike miljøgifter i asfaltkjernene. Rester fra bygningsvedlikehold eller riving (maling, murpuss) er i NGUs tidligere undersøkelser av PCB de viktigste PCB-kildene i et bymiljø. Slitasje av bildekk kan bidra med tungmetaller som sink, kadmium og arsen. Oljesøl, utsipp fra eksos samt en rekke andre kilder kan bidra til forhøyede konsentrasjoner av PAH.

Innholdet av nye miljøgifter som siloksaner, ftalater og bromerte flammehemmere er ikke inkludert i denne undersøkelsen. Det ble imidlertid funnet spor av enkelte organiske miljøgifter i undersøkelsen fra Trondheim i 2004 (Erichsen m.fl., 2004).

8. KONKLUSJON

- PCB utgjør ikke noen miljøutfordring i relativt nye asfaltdekker fra det statseide vegnettet (Europa-, riks- og fylkesveger)
- Konsentrasjonen av tungmetaller i asfaltdekker er lav, og reflekterer sannsynligvis konsentrasjonen i det geologiske tilslagsmaterialet
- Konsentrasjonen av PAH₁₆ er høy i enkelte prøver, og kan utgjøre et miljø- eller gjenbruksproblem

9. REFERANSER

Andersson, M., Volden, T. og Jartun, M., 2005. PCB i asfalt i Trondheim. NGU-rapport 2005.045, 6 s.

Dahl, F., 2004. Hazardous Substances in Products. Review of calculation methodology for selected substances and products. SFT-rapport TA 2065/2004, 72 s.

Erichsen, E., Schiellerup, H., Gautneb, H., Ottesen, R.T. og Broekmans, M., 2004. Vegstøv i Trondheim – en analyse av mineralinnholdet i svevestøvet. NGU-rapport 2004.037, 73 s.

Jartun, M., Ottesen, R.T. og Volden, T., 2005. Spredning av miljøgifter fra tette flater i Bergen. NGU-rapport 2005.051, 68 s.

Julussen, A., Huse, A. og Aas-Aune, S., 2005. Miljøgifter i produkter-data for 2003, del I og del II. SFT-rapport TA 2087/2005, 53 s.

Jørgensen, T. m.fl., 2006. Miljøpåvirkning fra gjenbruksmaterialer i veg – Gjenbruksasfalt. Prosjektrapport nr 14b fra Gjenbruksprosjektet /Teknologirapport 2434, Statens vegvesen 2006.

Ottesen, R.T. og Alexander, J., 2003. Forslag til akseptkriterier av PCB-forurensset grunn basert på helsevurderinger og forskrift om farlig avfall. NGU-rapport 2003.048, 13 s.

Statens forurensningstilsyn, 1999. Risikovurdering av forurensset grunn. SFT-rapport 99:01, TA-1629/99, 103 s.

10. VEDLEGG: METODEBESKRIVELSER OG RÅDATA

VEDLEGG:

1. Metodebeskrivelser – kjemisk analyse

2. Rådata/resultater

- PCB**
- PAH**
- Tungmetaller**

Metodebeskrivelser – kjemisk analyse

PCB-bestemmelse ved Geolab Nor.

Soxtec-ekstraksjon av PCB i fast materiale ble utført i henhold til Geolab-prosedyre LAB 2817. Andre referanser: NS-EN 17025. Metoden er akkreditert.

Representative biter av hele asfaltkjerner ble banket ut manuelt. Hvert synlig sjikt ble tatt med. Bitene ble så knust og homogenisert i morter. Ca. 5-10 g tørt materiale ble veid i en renset ekstraksjonshylse sammen med internstandarder for de aktuelle komponentene før bitene ble løst ved hjelp av Soxtec-ekstraksjon i diklormetan (DCM) i 2 timer. Med denne metoden blir prøven først kokt, deretter skyllet i løsningsmidlet. Løsningsmidlet ble avkjølt og dampet inn med rotavapor. Prøveløsningen ble til slutt overført til GC-glass med septum, og analysert med høyoppløselig Autospec GC/MS (Geolab-prosedyre LAB 2818). Referanseprøver og ekstraksjonsblank kjøres parallelt i hele prosessen for å kontrollere om man har tap eller kontaminering av PCB.

PAH-analyser ved Geolab Nor.

Soxtec-ekstraksjon av organiske forbindelser i fast materiale ble utført i henhold til Geolab-prosedyre LAB 2802. Andre referanser: NS-EN 17025. Metoden er akkreditert.

Representative biter av hele asfaltkjerner ble banket ut manuelt. Hvert synlig sjikt ble tatt med. Bitene ble så knust og homogenisert i morter, og ca. 10 g. tørr prøve ble veid ut og internstandarder tilslatt. For PAH-bestemmelse er internstandardene: d12-perylene, d12-chrysene, d10-pyrene, d10-phenanthrene og d8-naphtalene. Bitene ble løst med soxtec-ekstraksjon i diklormetan (DCM) i 2 timer. Med denne metoden blir prøven først kokt, deretter skyllet i løsningsmidlet. Ekstraktet ble til slutt injisert i et høyoppløselig GC/MS-instrument (Geolab-prosedyre LAB 2804). Metoden kvantifiserer de 16 PAH-forbindelsene definert av EPA (Environmental protection agency).

Referanseprøver og ekstraksjonsblank kjøres parallelt i hele prosessen for å kontrollere om man har tap eller kontaminering av PAH.

Bestemmelse av metaller ved NGU-LAB

Fra hver av asfaltkjernene ble det saget av en samleprøve som inkluderte alle sjiktene i de enkelte kjernene. Denne samleprøven ble grovknust og homogenisert. En innvekt på ca. 1 g ble løst i 10 mL konsentrert HNO_3 og 4 mL konsentrert HClO_4 . Løsningen ble varmet i 4-5 timer og tilslatt 2 mL H_2O_2 . Løsningen ble så dampet til tørrhet og løst i 25 mL 10 % HNO_3 . Prøvene ble analysert med ICP-AES. Det ble kjørt parallelle analyser for hver 10. prøve, og det regnes en total usikkerhet for metoden (ekstraksjon og analyse) på $\pm 10\%$ rel. Metoden er ikke tidligere benyttet på NGU-LAB, og omfattes derfor ikke av akkreditering.

RESULTATER

....forts. tabell 4: PCB-konsentrasjoner i asfaltkjerner fra Kristiansand, Oslo og Bergen

Prøvenr. Sted	PCB 28	PCB 52	PCB 101	PCB 118	PCB 138	PCB 153	PCB 180	SUM PCB ₇
	µg/kg	µg/kg	µg/kg	µg/kg	µg/kg	µg/kg	µg/kg	µg/kg
201A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
201C Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
202 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
203 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
203 C Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
204 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
204 C Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	<3 (1,4)	<3 (1,7)	<3 (1,5)	<10 (4,6)
205 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
206 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
207 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
207 C Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	<3 (0,2)	<3 (0,3)	< 3	<10 (0,5)
208 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
208 C Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
209 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
210 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
211 A Bergen	< 3	< 3	< 3 (0,5)	< 3	< 3	< 3	< 3	<10 (0,5)
212 A Bergen	< 3	< 3 (0,8)	< 3 (0,6)	< 3 (1,2)	< 3 (1,4)	< 3 (1,3)	< 3	<10 (5,3)
212 C Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 10
213 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3 (0,2)	<10 (0,2)
214 A Bergen	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	< 3	<10 (0,2)

Oppfølgende undersøkelse av prøve nr. 107 fra Oslo:

Tabell 5. Oppfølgende undersøkelse av prøve 107 som i første runde hadde en PCB₇-konsentrasjon over 10 µg/kg. Alle tall er gitt i µg/kg

PCB-kongener	Sjikt 1	Sjikt 2	Sjikt 3
28	< 3	< 3	< 3
52	< 3	< 3	< 3
101	< 3	< 3	< 3
118	< 3	< 3	< 3
138	5,13	< 3	< 3
153	5,58	< 3	< 3
180	3,88	< 3	< 3
Sum PCB ₇	14,59	< 10	< 10

TUNGMETALLER:

Tabell 7. Konsentrasjon av grunnstoffer i asfaltprøver fra Kristiansand. For prøve-id, se tabell (prøveskrivelse)

Prøve id	Si [mg/kg]	Al [mg/kg]	Fe [mg/kg]	Ti [mg/kg]	Mg [mg/kg]	Ca [mg/kg]	Na [mg/kg]	K [mg/kg]	Mn [mg/kg]	P [mg/kg]	Cu [mg/kg]	Zn [mg/kg]	Pb [mg/kg]	Ni [mg/kg]	Co [mg/kg]	V [mg/kg]	Mo [mg/kg]
1	285	13800	25200	440	5790	29100	870	961	290	3220	24,5	65,5	5,2	18,3	10,1	95,1	0,70
2	195	8180	15400	1210	4090	2950	174	2820	244	311	19,2	36,5	5,4	12,5	6,98	59,0	0,96
3	219	8960	20600	397	4890	9250	255	2080	229	2340	28,1	59,7	3,5	18,0	8,51	81,7	0,29
03 d	169	8550	12500	600	5300	7460	250	1430	212	681	21,6	34,5	3,0	31,3	4,68	48,7	0,21
4	239	14400	26800	357	8100	16300	521	2070	318	3340	18,5	60,9	5,9	21,9	9,98	89,4	0,18
04 d	282	15900	15100	412	5990	13200	552	1390	221	925	15,1	44,8	1,6	13,5	4,82	56,8	0,20
5	123	8330	16300	326	4090	10900	233	1610	207	2010	10,2	41,2	4,4	11,2	5,80	57,4	0,31
6	140	9420	24200	389	5850	19200	329	1420	262	3390	15,2	50,9	5,2	17,1	9,32	68,7	0,57
7	232	12100	26200	628	6870	44500	624	2420	846	1080	16,6	38,8	10,4	22,8	6,34	58,3	1,39
8	90,5	6030	13700	197	2670	14300	176	1070	158	2330	9,16	44,3	3,9	7,7	5,37	53,4	0,25
08 #	292	9570	15800	334	3620	13800	208	972	191	2050	6,79	45,8	2,7	8,3	5,37	55,6	0,24
08 d	169	19700	21500	815	10200	20800	443	1460	389	897	31,6	54,2	3,0	20,7	10,4	58,8	0,39
9	513	6790	14200	636	3730	9080	183	2020	189	1600	9,78	42,8	5,4	7,9	4,53	42,3	0,23
10	293	10200	18100	1390	5760	4080	270	4330	232	474	15,5	28,0	4,1	9,1	4,61	42,1	0,91
11	199	11900	18300	712	5590	9850	751	2490	243	1230	13,5	43,2	5,5	13,2	6,05	53,2	0,42
12	145	7000	19600	321	4180	10200	264	2430	211	2280	20,1	45,9	5,7	18,8	9,81	115	0,36
13	108	6410	14600	884	2620	9900	205	1350	173	590	17,0	31,8	7,0	9,7	3,69	39,0	0,61
14	216	8120	17700	824	3970	6400	295	2300	217	1040	9,33	37,2	6,7	12,3	4,21	53,6	0,51
14 d	131	4840	15800	396	2650	6140	181	1240	148	1620	7,04	35,4	4,3	6,6	4,25	50,5	0,36
14 d #	91,4	4920	9940	543	4530	5010	179	807	134	450	6,73	31,2	6,8	6,1	2,46	29,6	0,29

...forts. tabell 7: Konsentrasjon av grunnstoffer i asfaltprover fra Kristiansand. For prøve-id, se Tabell 1

Prøve id	Cd [mg/kg]	Cr [mg/kg]	Ba [mg/kg]	Sr [mg/kg]	Zr [mg/kg]	Ag [mg/kg]	B [mg/kg]	Be [mg/kg]	Li [mg/kg]	Sc [mg/kg]	Ce [mg/kg]	La [mg/kg]	Y [mg/kg]	As [mg/kg]	S
1	0,35	9,74	28,6	97,1	3,9	<0,489	1,6	<0,049	8,5	2,83	49,3	21,4	21,9	0,8	3970
2	0,04	13,8	39,3	16,7	6,8	<0,483	2,2	<0,048	10,4	3,84	50,7	24,1	14,7	<0,483	2610
3	0,16	10,6	41,4	33,2	1,7	<0,491	<1,23	<0,049	9,8	2,40	42,9	19,2	16,8	0,5	2010
03 d	0,16	9,21	24,6	33,5	2,6	<0,473	2,0	<0,047	7,8	2,09	38,3	18,2	12,4	1,0	2040
4	0,28	21,1	77,4	63,2	3,2	<0,499	<1,25	0,08	14,8	3,37	74,1	32,7	23,1	1,0	3790
04 d	0,12	8,20	34,1	83,1	1,1	<0,468	<1,17	<0,047	7,8	0,95	13,1	7,1	4,66	0,5	2730
5	0,19	7,84	28,1	39,2	2,8	<0,444	<1,11	0,09	9,0	2,31	54,0	20,8	17,6	1,2	2750
6	0,52	10,8	28,0	49,1	3,7	<0,491	4,6	0,10	9,2	2,70	71,5	31,6	24,3	1,4	4400
7	0,46	16,6	41,8	155	11,3	<0,491	1,5	0,14	10,9	2,91	41,3	19,3	14,2	12,7	10500
8	0,20	6,00	20,9	27,6	2,8	<0,443	1,5	0,08	7,0	1,84	51,4	21,3	18,0	0,7	2240
08 #	0,48	5,20	19,5	39,0	1,6	<0,479	38,8	<0,048	8,9	1,49	37,3	16,5	13,8	<0,479	2320
08 d	0,33	21,7	37,2	110	4,9	<0,424	1,5	<0,042	12,9	2,61	30,8	15,5	8,65	0,6	3160
9	0,31	6,71	32,3	16,7	7,5	<0,447	<1,12	<0,045	16,3	2,47	85,8	35,6	21,7	1,3	1870
10	0,24	8,33	116	14,1	4,4	<0,44	1,4	<0,044	9,5	3,94	82,8	38,0	17,0	1,4	2570
11	0,48	12,3	62,5	37,4	4,7	<0,484	<1,21	<0,048	14,4	3,34	74,7	37,3	17,3	1,0	3310
12	2,57	10,5	62,1	24,6	3,4	<0,426	1,4	0,08	9,5	2,74	74,5	35,6	20,9	1,1	5590
13	0,72	7,57	27,3	22,2	7,1	<0,461	<1,15	<0,046	8,2	2,07	76,1	34,2	16,2	1,2	4610
14	0,71	13,6	56,0	31,1	7,5	<0,448	<1,12	0,25	12,5	3,13	76,6	32,0	24,0	0,9	3740
14 d	0,23	5,75	19,8	17,0	4,0	<0,473	<1,18	0,08	7,3	1,99	62,4	27,4	17,8	0,8	2350
14 d #	0,22	4,92	14,5	6,9	6,4	<0,486	<1,22	0,14	7,0	1,70	67,1	24,7	11,1	0,9	2180

Statens vegvesen

Statens vegvesen Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
N - 0033 Oslo

Tlf. (47) 22 07 35 00
E-post: publvd@vegvesen.no

ISSN 1504-5005